

Hoofdstuk 2 Kosten

Kosten zijn aan periode toegerekende uitgaven. Je hebt alleen kosten gemaakt als je de aangeschafte bezittingen gebruikt hebt. Uitgaven zijn niet altijd kosten. Uitgaven zijn namelijk niet aan een periode toegerekend, maar vinden op een moment plaats. Zo zijn afschrijvingen kosten, maar geen uitgaven. Vooruitbetaalde bedragen zijn uitgaven, maar nog geen kosten.

Productkosten ook wel inventorable cost hangen samen met de geproduceerde producten. Je kunt de kosten direct toerekenen tot het product. Het zijn de directe kosten. Cost of goods sold, zijn de kosten die je direct kunt toerekenen aan de verkochte goederen.

Je hebt ook periode kosten, deze hangen af van de periode. Een voorbeeld hiervan is de verzekeringskosten per jaar.

Types bedrijven en hun kosten

- **Service Firms**

Deze bedrijven leveren niet tastbare producten. Hierbij kun je denken aan verzekeraars en adviesbureaus. De kosten bestaan vaak voornamelijk uit loonkosten.

- **Retailers Companies**

Deze bedrijven verkopen ingekochte goederen. De kosten zijn sterk verdeeld onder verschillende categorieën. Je kunt hierbij denken aan huurkosten, loonkosten, verzekeringskosten, voorraadkosten, verkoopkosten enz.

- **Manufacturing Companies**

Deze bedrijven kopen materialen en/of onderdelen in en produceren daarmee producten. Zij hebben te maken met productiekosten.

Productiekosten

Productiekosten kun je onderverdelen in drie hoofdgroepen:

- **Directe materialen:** De materialen zijn dan direct terug te vinden in het eindproduct. Het zit in het product verwerkt en de kosten zijn door direct toe te rekenen tot het product.
- **Directe arbeid:** Hierbij gaat het om directe loonkosten. Lonen van het productieteam dus.
- **Manufacturing overhead:** deze zijn indirecte kosten die je voor een deel moet toerekenen aan de productielijn (als er meerdere soorten producten zijn). Deze overheadkosten kunnen bestaan uit indirecte materialen (materialen die je kunt hergebruiken), indirecte arbeid (bijvoorbeeld loonkosten van de administratieafdeling) en kosten van ondersteunende afdelingen (bijvoorbeeld elektra, kantoorartikelen van de administratieafdeling). De kosten met betrekking tot ondersteunende (service-) afdelingen zijn indirecte kosten voor de productie maar directe kosten voor de desbetreffende afdeling.

Voorraden

Je kunt voorraden onderscheiden in drie groepen:

- **Materialen** (Raw materials)
- **Onderhanden werk/ goederen in bewerking** (Work in progress)
- **Gereed product** (Finished goods)

Met de waarde van deze voorraden en de gegevens over de directe kosten kun je een tabel maken van de kosten met betrekking tot de gefabriceerde en verkochte goederen. Deze tabellen zie je niet verschijnen in de externe verslaggeving. Het is voor intern gebruik om de productie te verbeteren.

De kostencategorieën worden ook wel eens **cost pools** genoemd. De activiteit die de grootste rol speelt bij het opdrijven van de kosten, noemen we de **cost driver**.

Vaste en variabele kosten

Variabele kosten nemen toe als het volume van de productie toeneemt. Vaste kosten veranderen niet als de productomvang toe of afneemt. Bij variabele kosten gaat het vaak om kosten van directe materialen, directe loonkosten en de manufacturing overhead. Voor retailers zijn de productkosten variabel, bij fabrikanten zijn de productkosten voor een gedeelte vast. Bij service firms zijn de variabele kosten voornamelijk de directe loonkosten en hulpmiddelen (papier, inkt enzovoorts). De productieomvang waarbij de totale vaste kosten en de variabele kosten per eenheid product gelijk blijven noemen we de **relevant range**.

Als de kosten stijgen als er een groep producten (2 of meer producten) meer worden geproduceerd, classificeren we die kosten bij de variabele kosten als wij gebruik maken van de traditionele terminologie. Maar tegenwoordig is het gebruikelijker het als vaste kosten in te delen. Als er een groep meer producten wordt gemaakt gaat het namelijk vaak om grote hoeveelheden als groep. Daarbij is uitbreiding van de productiecapaciteit nodig.

In het cost-management ontstaan vaak problemen met betrekking tot kosten hiërarchie. Een hiërarchie kan veel niveaus hebben. Hieronder een eenvoudige hiërarchie van vijf soorten kosten.

- Unit level kosten: Kosten per eenheid product.
- Batch level kosten: Kosten per groep producten (doos, container)
- Product level kosten: Kosten voor de hele productielijn of project
- Customer level kosten: kosten toegerekend aan specifieke klanten
- Facility level kosten: Kosten om de faciliteiten en de infrastructuur van de organisatie draaiend te houden.

In de onderneming tref je wel eens andere kosten aan die van belang zijn en waarmee je rekening moet houden. Deze zijn onder anderen:

- Committed costs: dit zijn kosten die je moet betalen, vanwege contracten die je hebt getekend of vanwege wetten.

- Opportunity costs: dit zijn kosten die je misloopt als je voor een andere optie hebt gekozen.
- Sunk costs: zijn investeringen die je in het verleden hebt gemaakt en die je nu niet meer kunt gebruiken of verkopen.

Kostenverslaggeving

Er zijn hiervoor twee methodes genoemd:

- **Absorption Costing**
- **Variable Costing**

Bij variable costing worden alleen de variabele kosten opgenomen. Bij absorption costing worden zowel de variabele kosten opgenomen als de vaste productiekosten bij het waarderen van de gemaakte producten en het opstellen van de kostprijs. Hierdoor wordt de kostprijs bij absorption costing hoger dan bij variable costing. Als er meer geproduceerd is dan verkocht, lijkt de organisatie die absorption costing toepast meer winst te maken in het eerste jaar. Dit komt omdat de vaste kosten in de voorraadwaarde is meegenomen en de niet meer op de resultatenrekening komt. De resultatenrekening heeft dus een aantal vaste kosten minder, waardoor de winst hoger uitkomt. Naarmate de periode langer wordt zullen alle producten verkocht worden en niet meer op de balans staan. Hierdoor komt de winst van absorption costing steeds dichterbij variable costing. Als alle producten zijn verkocht, is er geen verschil meer tussen beide methodes.

Als er een voorraad is kun je het verschil berekenen tussen beide methode door de volgende formule:

Verschil= Voorraadmutatie x vaste productiekosten per eenheid product

Als je bij variable costing de variabele kosten van de opbrengst aftrekt, houdt je de contributiemarge over (ook wel dekkingsbijdrage genoemd). Deze blijven over om de constante kosten te dekken.

Bij het inwinnen van informatie met betrekking tot de kostprijs van een product of waardering van de voorraad geeft absorption costing een beter beeld. Dit omdat daar de noodzakelijke kosten erin zijn verwerkt om het product te vervaardigen. Maar de absorption costing methode kan echter een misleidend beeld geven wanneer de vaste kosten verband hebben met een bepaalde unit. Dan lijken deze vaste kosten op variabele kosten.